

Protokoll fört vid enskild föredragning

Näringsavdelningen

Fiskeribyran, N3

Beslutande

Vicelanråd

Camilla Gunell

Föredragande

Byråchef

Jenny Eklund-Melander

Justerat

Omedelbart

.....
Ärende/Dnr/Exp.

.....
Beslut

Nr 1

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning KOM (2018) 309 om Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014.

ÅLR 2018/5243

54 N3

Beslöts fastställa landskapsregeringens positioner i enlighet med **bilaga 1, N319E01**.

PROMEMORIA OM EU-KOMMISSIONENS FÖRSLAG

1. Uppgifter om EU-kommissionens förslag

Förslagets namn: Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014

Förslagets COM-nummer: KOM (2018) 309

2. Uppgifter om ansvarigt ministerium och ansvarig tjänsteman i riket

Ansvarigt ministerium i riket: Jord- och skogsbruksministeriet

Ansvarig tjänsteman i riket: Fiskeriråd Risto Lampinen

3. Uppgifter om ärendets beredning i landskapet Åland

Diarienummer: ÅLR 2018/5243

Ansvarig tjänsteman vid LR: Byråchef Jenny Eklund-Melander

Ansvarig minister vid LR: Vicelantråd Camilla Gunell

Behandling vid Ålands lagting: ___ Samråd ___ I-ärende

Datum då promemorian föredragits: 26.2.2019

4. Förslagets huvudsakliga syfte och innehåll

4.1. Allmänt

Syftet med förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) är att stödja genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken, unionens havspolitik och unionens internationella åtaganden inom världshavsförvaltning, i synnerhet inom ramen för Agenda 2030 för hållbar utveckling. Förslaget är förenligt med flera av unionens politikområden, särskilt miljö-, klimat-, sammanhållnings-, social-, marknads- och handelspolitiken.

I kommissionens förslag till flerårig budgetram för 2021 - 2027, som antogs i maj 2018, fastställs finansieringsramen för den gemensamma fiskeripolitiken och den integrerade havspolitik. Denna finansiering är central för att skapa hållbara fisken, för bevarandet av marina biologiska resurser, för livsmedelstrygghet samt för en hållbart växande blå ekonomi och hållbart förvaltade hav.

Finansieringen för EHFF föreslås förvaltas dels genom sk direkt förvaltning av kommissionen och dels genom delad förvaltning mellan medlemsländerna och kommissionen. Den del som förvaltas genom delad förvaltning är den del som ska ingå i medlemsländernas operativa program.

För denna del gäller, förutom fondförordningen, även kommissionens förslag till förordning om gemensamma bestämmelser för flera fonder (KOM (2018) 375), antagen i maj 2018. De gemensamma bestämmelserna syftar till att bättre harmonisera genomförandet av stödet från fonderna. I likhet med nuvarande programperiod föreslås en så kallad partnerskapsöverenskommelse för varje medlemsland.

Kommissionen har konstaterat att regelstrukturen för EHFF för perioden 2014-2020 är mycket komplex och att det nya förslaget för perioden 2021-2027 syftar till att göra det enklare att få resultat. Exempel på förenklingar är att strikta åtgärdsbeskrivningar och regler för stödberättigande har exkluderats, vilket kommer att ge medlemsländerna ett större utrymme att utforma lämpliga åtgärder som medlemsländerna själv väljer.

4.2. Förslagets innehåll

Enligt förslaget innehåller Europeiska havs- och fiskerifonden fyra prioriteringar;

1) Främja hållbart fiske och bevarande av marina biologiska resurser

Stöd enligt denna prioritering syftar till att säkerställas att fiskeverksamheter ska vara miljömässigt hållbara och förvaltas för att uppnå nytta ekonomiskt, socialt och i sysselsättningshänseende samt bidrar till att trygga livsmedelsförsörjningen. Det ska säkerställas att marina biologiska resurser förvaltas långsiktigt hållbart. Genom denna prioritering kan även stödjas genomförandet av unionens system för fiskerikontroll i enlighet med kontrollförordningen (EG) nr 1224/2009.

2) Bidra till tryggad livsmedelsförsörjning i unionen genom vattenbruk och marknader som präglas av konkurrenskraft och hållbarhet

Unionen importerar över 60 % av sin försörjning med fiskeriprodukter. En viktig utmaning är således att öka konsumtionen av fiskeriprodukter som har producerats i unionen enligt höga kvalitetsstandarder. Vattenbruket spelar en viktig roll i detta sammanhang. Förädlingsindustrin har en viktig roll för fiskeri- och vattenbruksprodukternas tillgänglighet och kvalitet. Dessa sektorer föreslås endast kunna stödjas via finansieringsinstrument.

3) Göra det möjligt för en hållbar blå ekonomi att växa och främja välmående kustsamhällen

Under denna prioritet är det möjligt att stödja genomförandet av lokalt ledd utveckling (Leader) med fokus på hållbar blå ekonomi, vilket bedöms kunna bidra till att den sociala strukturen i kustregioner förnyas. En hållbar blå tillväxt är beroende av innovation och investeringar i nya områden inom havssektorn och bioekonomin, där investeringar och utveckling av nya marknader, ny teknologi och nya tjänster ska underlättas.

Det ska även vara möjligt att stödja insamling, förvaltning och användning av data för att förbättra kunskapen om miljöstatus för den marina miljön.

4) Stärka den internationella världshavsförvaltningen och möjliggöra trygga, säkra, rena och hållbart förvaltade hav och oceaner

Denna prioritering kommer främst att stödjas inom ramen för direkt förvaltning.

För genomförande av prioriteringar inom EHFF ska medlemsländerna utarbeta ett enda operativt program. Inom ramen för prioriteringarna föreslås inga fördefinierade åtgärder utan endast

en beskrivning av stödområden under respektive prioritering, vilket syftar till att ge möjlighet till ett flexibelt genomförande av programmet. De åtgärder som medlemsländerna utformar kan stödjas under förutsättning att de omfattas av de givna stödområdena.

Det är upp till medlemsländerna att i sitt program ange de lämpligaste medlen för att uppnå prioriteringarna inom EHFF.

För de fyra prioriteringarna finns följande stödområden:

1. Främja hållbart fiske och bevarande av marina biologiska resurser:
 - Uppnåendet av den gemensamma fiskeripolitikens miljömässiga, ekonomiska och sociala mål samt sysselsättningsmål
 - Investeringar i fartyg för småskaligt kustfiske
 - Förvaltning av olika fisken och fiskeflottor
 - Definitivt upphörande med fiskeverksamhet
 - Exceptionellt upphörande med fiskeverksamhet
 - Kontroll och verkställighet
 - Insamling och behandling av data för fiskeriförvaltning och vetenskapliga ändamål
 - Kompensation för extra kostnader i de yttersta randområdena
 - Skydd och återställande av marin biologisk mångfald och marina ekosystem
2. Bidra till tryggad livsmedelsförsörjning i unionen genom vattenbruk och marknader som präglas av konkurrenskraft och hållbarhet
 - Vattenbruk
 - Saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter
 - Beredning av fiskeri- och vattenbruksprodukter
3. Göra det möjligt för en hållbar blå ekonomi att växa och främja välmående kustsamhällen
 - Lokalt ledd utveckling
 - Marin vetenskap
4. Stärka den internationella världshavsförvaltningen och möjliggöra trygga, säkra, rena och hållbart förvaltrade hav och oceaner
 - Övervakning till sjöss
 - Samarbete om kustbevakning

4.3. Finansiering

Den totala budgeten för EHFF föreslås vara 6 140 miljoner euro, varav 5 311 miljoner euro ska avsättas för stöd inom ramen för delad förvaltning, dvs den del som ska ingå i ländernas operativa program. Enligt förslaget erhåller Finland 71,8 miljoner euro, vilket är en sänkning med ca 3,5 procent jämfört med nuvarande program.

I likhet med nuvarande programperiod ska medlemsländerna tillämpa en maximal stödnivå på 50 % av de totala stödberättigande utgifterna. För vissa stödområden föreslås undantag med avvikande maximala stödnivåer.

5. Förslagets förhållande till landskapet

Enligt självstyrelselagen 18 §, 16 p. tillhör fiske och styrning av fiskerinäringen landskapets behörighet. Till landskapets behörighet hör även natur- och miljövård och vattenrätt (SL 18 § 10 p.) samt kanaler, båttrafik och farleder för den lokala sjötrafiken (SL 18 § 21 p.). Till rikets behörighet hör handelssjöfarten och farleder för den sjöfarten enligt SL 27 § 13 p samt pris på lantbruks- och fiskeriprodukter enligt 27§ 15 p.

Enligt 59a och b §§ självstyrelselagen för Åland har landskapsregeringen rätt att bereda de nationella ställningstagandena i förhållande till samt genomföra Europeiska unionens politik i landskapet inom de områden där landskapet har lagstiftningsbehörighet.

Förordningsförslaget bedöms inte föranleda några lagstiftningsåtgärder. Förordningen är då den träder ikraft bindande i sin helhet och direkt applicerbar i alla medlemsländer. Det kommer dock att vara nödvändigt att mellan landskapet och riket formalisera det samarbete som följer av att endast ett enda operativt program tillåts.

6. Förslagets handläggning i riket och EU:s institutioner

- Inom statsrådet bereds ärendet vid jord- och skogsbruksministeriet och i beredningssektionen EU17. Ärendet bereds för närvarande inom Europeiska unionens institutioner.

7. Subsidiaritetsprincipen

- Europeiska unionen har exklusiv befogenhet när det gäller bevarandet av havets biologiska resurser inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken. I övrigt när det gäller fiskeri har unionen och medlemsländerna delade befogenheter. Landskapsregeringen omfattar kommissionens bedömning angående förenligheten med subsidiaritetsprincipen.

8. Landskapsregeringens ställningstagande till förslaget

Landskapsregeringen ställer sig positiv till målsättningen med förordningsförslaget som syftar till att både stödja genomförandet av unionens gemensamma fiskeripolitik och den integrerade havspolitik. Denna integrering av politikområden infördes i fondförordningen för perioden 2014 - 2020 och landskapsregeringen anser att förslaget till förordning för perioden 2021 - 2027 ger en möjlighet till kontinuitet och förutsättningar att fortsätta denna positiva utveckling som har inletts under nuvarande programperiod.

I Finland finns två behöriga parter som är ansvariga för genomförande av unionens gemensamma fiskeripolitik. Landskapsregeringen konstaterar att kommissionens förslag, liksom under tidigare programperioder, medger endast ett operativt program per medlemsland vilket är problematiskt ur självstyrelselagens perspektiv. Enligt självstyrelselagen 59b § har Ålands landskapsregering rätt att verkställa EU:s politik på Åland inom de områden där landskapet har lagstiftningsbehörighet. Självstyrelsesystemet innebär en fullständig uppdelning av både lagstiftnings- och förvaltningsbefogenheter, dvs inom ett område där respektive part har behörighet har man exklusiv behörighet rörande allt från lagstiftning, beredning, förvaltning, uppföljning, övervakning och finansiering. Landskapsregeringen betonar betydelsen av att EU-rätten formuleras så att den är förenlig med de konstitutionella förhållandena i Finland vid den nationella beredningen och genomförandet av gemenskapens politik.

Det har konstaterats att den rättsliga ramen för programperioden 2014-2020 är komplex och förordningsförslaget har utformats i syfte att åstadkomma en förenklad regelstruktur samt förklaringar gentemot stödmottagare, vilket landskapsregeringen understöder.

Landskapsregeringen ser positivt på att man i förordningsförslaget specifikt nämner det småskaliga kustfiskets betydelse för försörjning och kulturarv i kustsamhällen och att det föreslås särskilda förmånsbehandlingar för detta fiske. Då problem och skador förorsakade av säl fortsättningsvis är ett stort hot mot yrkesfisket är det viktigt att möjligheten till kompensationsssystem för detta problem finns kvar. Beträffande det småskaliga kustfisket är landskapsregeringen oroad över den utökade övervakning som kommissionen föreslår genom en ändring av rådets kontrollförordning och konstaterar att denna övervakning kommer att vara mycket resurskrävande. Landskapsregeringen anser att detta inte står i proportion till fiskets omfattning och kommer att medföra en negativ utveckling för fisket på Åland.

Beträffande vattenbruk och förädling konstaterar landskapsregeringen att det föreslås att direkta stödmöjligheter inte ska finnas i kommande programperiod utan att dessa sektorer endast ska kunna stödas genom finansieringsinstrument (t ex lånegarantier och räntestöd). Landskapsregeringen anser att möjligheten för direkta investeringsstöd bör finnas kvar, i synnerhet för mikro- och småföretag samt för innovativa investeringar.

Landskapsregeringen stöder kommissionens förslag att övergå från noggrant fördefinierade åtgärder till ett system där medlemsländerna utformar egna stödåtgärder i programmet. Förslaget ger förutsättningar att på ett bättre sätt anpassa åtgärderna till lokala behov. Detta upplägg kommer att förutsätta ett ingående samarbete mellan jord- och skogsbruksministeriet och Ålands landskapsregering vid utformningen av programmet.

9. Distribution av landskapsregeringens ställningstagande

Huvudsaklig adressat: Jord- och skogsbruksministeriet,
PB 30, 00023 STATSRÅDET

För kännedom internt: Ålands lagting
LR:s specialrådgivare i Bryssel
Ålands riksdagsledamot
Den åländska assistenten vid Europaparlamentet
Enheten för rättsliga och internationella frågor
Lagberedningen